

اشارة: ماه رمضان، بهترین فرصت برای خودسازی است، و بزرگان دین اسلام همواره بر اهمیت و جایگاه والای آن تأکید کرده‌اند و مسلمانان را به بهره‌گیری از برکات و فضیلت‌های بی‌شمار ماه میهمانی خدا سفارش کرده‌اند.

اولیای الهی خود نیز برنامه‌های خاصی در این زمان‌ها داشته‌اند و مادر این نوشтар به برخی از برنامه‌های آیت‌الله العظمی سید محمد رضا گلپایگانی^۱ در ماه مبارک رمضان که حاصل گفتگو با حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد باقر گلپایگانی فرزند معظمه‌له می‌باشد، اشاره‌ی کنیم، تعلق‌مندان از آن‌گو ببرگرفته و همتی مضاعف در بهره‌گیری از این ماه عزیز داشته باشند.

همان را آماده کنید. هیچ وقت غذای خاصی را درخواست نکنید.

بر شما واجب می‌دانم که ایام تبلیغی نماز شو بخوانید

همیشه به مبلغین توصیه می‌کردن که هر جایی تبلیغ می‌روید، مقید باشد که نماز شو بخوانید؛ چون اگر شما در مکان تبلیغ مقید به نماز شو باشید مرمد سعی می‌کنند که نماز صبح شان را بخوانند، والا آن‌ها حتی نماز صبح شان را شاید نخواهند می‌فرمودند؛ من نماز شو را در این ایام بر شما واجب می‌دانم.

حسابرسی خمس مال مردم در شب‌های ماه رمضان

قبل از انقلاب حدوداً سال‌های دهه ۳۰ بسیاری از مردم و بازاری‌ها، مقید به پرداخت خمس مال نبودند، و اقام آیت‌الله العظمی گلپایگانی برای احیای این فریضه فراموش شده این طور بود که هر بازاری و قیمت ایشان را به افطاری دعوت می‌کرد، یکی از برنامه‌هایش این بود که بعد از افطار مسلمه خمس را شریح می‌کردند و همان شب را که مثلاً شب دوم ماه مبارک بود برای صاحب خانه شروع سال خمسی قرار می‌دادند. به این صورت آن صاحب خانه هرساله در همان شب مقدی بود که بعد از افطاری، خمس را محاسبه کنند. به این ترتیب بازاریان را به پرداخت خمس عادت می‌دادند.

احیاء مراسم پرشور معنوی شب‌های قدر

تا سال ۱۳۴۱ مراسم سخنرانی و برنامه قرآن به سررا در شب‌های احیاء خودشان انجام می‌دادند.

جلسات شب‌های قدرشان، آن قدر پرشور و معنوی بود که از همان ابتدای مراسم تا پایان آن، مردم گریه می‌کردند و اشک می‌رختند.

مراسم شب‌های احیاء ایشان در مسجد حسین آقا قم، از معروف‌ترین و باشکوه‌ترین برنامه‌های احیاء بود که برخی از علماء و بزرگان قم، مردم را تشویق به شرکت در مراسم احیاء آیت‌الله العظمی گلپایگانی می‌کردند.

ایشان در برنامه‌های احیاء مقید بودند که همان ادعیه و اذکاری که اهل بیت^۲ به آن موارد سفارش پرداختند را بخوانند و چیزی به آن اضافه نمی‌کردند ولذا از «بک الله تا پایان، همان اذکار را بدون کم زیاد قرائت می‌کردند».

تقدیم ایشان به اذکار وارد در شب‌های قدر و ادعیه متأثره، آن قدر بود که در آن زمانی که خودشان منبر نمی‌رفتند و منبری دعوت شود، زیارت در قیامت قرآن از ما بازخواست می‌کند.

آقا می‌فرمودند: من هر روز صبح که قرآن می‌خوانم، یکی از آیات را در نظر می‌گیرم و دریاره آن آیه از جهات مختلف: فقهی، تفسیری، اخلاقی و تربیتی تا شب فکر می‌کنم

تابه بیینم این آیه دارای چه پیام‌ها و مطالب آموخته‌ای می‌باشد.

به طلاق هم توصیه می‌کردند: شما که قرآن می‌خوانید

لائم نیست در قرآن آیات آن تأمل کنید (اگرچه اگر بتوانید خوب است)

لیکن اگریک آیه را در نظر بگیرید و در معنای آن فکر کنید

روزی یک آیه مطالعه کنید، در سال ۳۶۰ آیه می‌شود و این خوب است.

ایشان در قرائت دعای ابوعزمیه نمایی و قیمتی به فرازهای «باب، بارب» می‌رسیدند، آن قدر با صدای حزین و سوزناک قرائت می‌کردند که هر کسی این صحنه را می‌دید یا می‌شنید، منقلب می‌شد.

اهتمام به مستحبات

ایشان بسیار به مستحبات مقدی بودند. در شب احیاء سوم سعی می‌کردند هر دو غسل مستحبی که برای قبول اذان مغرب و آخر شب وارد شده است را ناجم بدانند. هیچ وقت عمامه را ناشسته به سر نمی‌گذاشتند، بلکه بلنده می‌شدند و با یک ادب و احترام خاصی عمامه را به سر می‌کردند، یا شلوار را هیچ وقت ایستاده نمی‌پوشیدند. تأسیا به پیامبر اکرم^۳ هر واقعی که می‌خواستند از منزل خارج شوند، به آینین نگاه می‌کردند و با یک وضع مرتبت و منظم از خانه خارج می‌شدند.

معمولًا افطاری و سحری مختصراً می‌خوردند، همیشه مستحبات غذا خوردن را که در کتب ادعیه آمدند، رعایت می‌کردند و مقید بودند که قبل از افطاری و سحری و هم چنین بعد از آن، دعاها بی‌که در مفاتیح الجنان آمده و اهل بیت^۴ توصیه کرده‌اند را بخوانند.

پایگاه مورد اعتماد اطلاع رسانی رویت‌های هلال ماه

دفتر مرجعیت معظم له، یکی از مکان‌های مردم مورد اعتماد مردم در بحث رویت هلال بود. همه نقاط کشور چه قبول از انقلاب و چه بعد از انقلاب به این جا توجه ویژه داشتند. امام راحل^۵ هم عنایت خاصی به آقا داشتند و بحث استهلا را تمام می‌داند و اکذار کرده بودند و تمنی در یک قصیه ای که درگذشته که دفتر تبلیغات مستقلی برای طلاق وجود داشت، تقریباً طلاق سراسر کشور به دفتر آیت‌الله العظمی گلپایگانی^۶ مراجعت می‌کردند. بعد از اقامه نماز به منزل می‌گردند و اهتمام جدی به رسیدگی مشکلات را حل می‌دانند.

اهتمام جدی به معيشت طلاق و عموم مردم در ماه رمضان

در ماه مبارک رمضان توجه جدی به مستمندان داشتند، لذی که از برنامه‌های ایشان در این ماه بود که افطاری قابل توجه ای به نیازمندان می‌دانند و حتی شهریه طلاق را در این ماه دو برابر می‌کردند و به ائمه جماعات برخی شهرستان‌ها و استان‌های نیازمندی را بخواهند.

دفتر مرجعیت، دفتر تبلیغات طلاق سراسر کشور

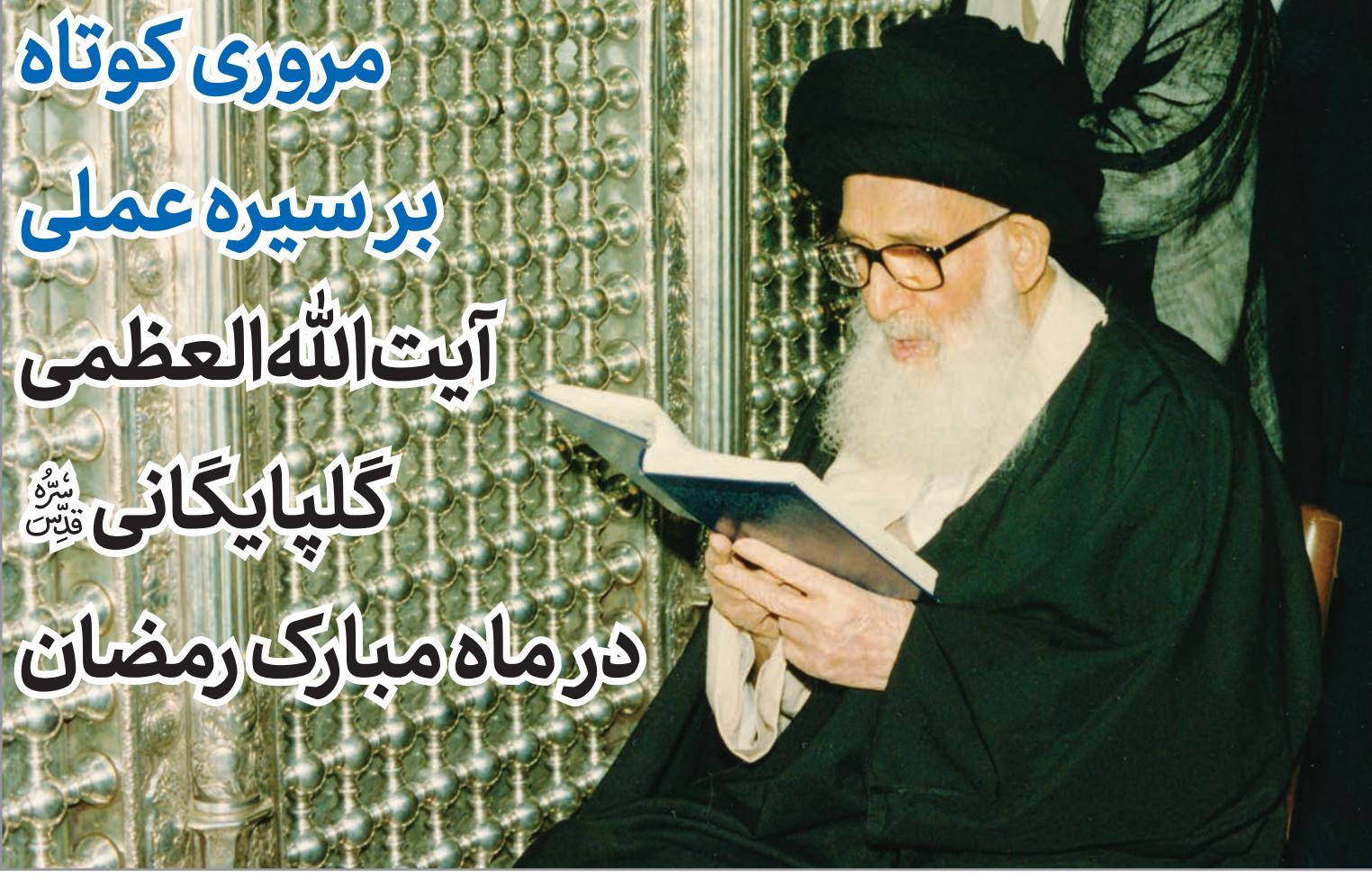
از موادی می‌باشد، بعد است مراد آیه، نعلین ظاهري پست و خاکي تخلصي کن، تا بتوانی در اين وادي گام پکار. درگذشته که دفتر تبلیغات مستقلی برای طلاق وجود داشت، تقریباً طلاق سراسر کشور به دفتر آیت‌الله العظمی گلپایگانی^۶ مراجعت می‌کردند. شما که قرآن از خوانند، لازم نیست در تمام آیات آن تأمل کنید (اگرچه اگر بتوانید خوب است) لیکن اگریک آیه را در نظر بگیرید در معنای آن فکر کنید و روزی یک آیه مطالعه کنید، در سال ۳۶۰ آیه می‌شود و این خیلی است. یک بار به طلاق فرمودند: آیه «فَالْحَلْعُ تَعْلِيكَ إِنَّكَ بِالْوَالِدِ الْمُقْدَسِ طَهِيْرٌ» که راجع به حضرت موسی و کوه طور می‌باشد، بعد است مراد آیه، نعلین ظاهري پست و خاکي تخلصي کن، تا بتوانی در اين وادي گام پکار.

دفتر طلاق

ایشان بعد از صرف سحر مقید بودند که برای اقامه جماعت نماز صبح، به حرم حضرت معصومه^۷ مشرف شوند. و بعد از ایام واقعه جماعت به منزل برمی‌گشتن و تاطویع آقاب قرآن قرائت می‌کردند.

اقامت نماز جماعت ظهر و عصر در مسجد

معظم له ظهري‌های ماه مبارک، همیشه برای اقامه نماز ظهر و عصر پیاده به مسجد حسین آباد می‌رفتند. از اقامه نماز که برمی‌گشتن، بعد از مختصراً استراحتی به کارهای همیشگی شان که باسخ به نامه‌های مردم واستفادات بود، مشغول می‌شدند که تا زدیک غروب ادامه داشت.

مروری کوتاه

بر سیره عملی

آیت الله العظمی

گلپایگانی قیشه

در ماه مبارک رمضان

طی لسان در قرائت قران

یکی از برنامه‌های مستمر و مدام ایشان، الترم و مراقبت فوق العاده به قرائت قران بود. چنان انسی با قرآن داشتند و بر مطلب و آیات احاطه داشتند که در عین تأمل و تفکر سیار سریع قران می‌خوانند و در مدت یک ربع یک جزء قرآن را تلاوت می‌کردند. در بعض از ماه‌های رمضان با این که کار هم داشتند، شاید هفت یا هشت دور قرآن را ختم می‌کردند. در حقیقت ایشان در قرائت قران طی لسان داشتند.

در ماه مبارک، ختم قرآن‌های متعددی برای پدر و مادر، اساتید خرد، امام‌زادگان و اصحاب‌التعظیم،

مؤمنین بد وارث و بی‌وارث داشتند و مکرر می‌فرمودند: این بد وارث‌ها و بی‌وارث‌ها کسی را ندارند، ما باید برای این هاختم قرآن و خیرات بدهیم.

یک بار فرمودند: در یک سالی یکی از این هاختم‌ها بود و متوجه شدم که روز ۲۸ ماه رمضان است در حالی که فقط پنج شش جوی بیشتر نخواهد بودم، شستیم و در عرض شش ساعت قرآن را ختم کردم.

قرآن‌هایی که به ایشان هدیه می‌شد، مقید بودند آن‌ها را بخواهند. پس از یک دور تلاوت به دارالقرآن هدیه می‌گردند و می‌فرمودند: رکات قرآن به این است که خوانده شود، زیارت در قیامت قرآن از ما بازخواست می‌کند.

بیان می‌فرمودند: رکات قرآن را در قیامت قرآن از ما بازخواست شده، در دارالقرآن ثبت گردیده است. حتی قرآن‌های نفیس خطی و غیر خطی که به دارالقرآن اهدا می‌شوند را بخواهند.

قرآن‌هایی که به ایشان هدیه می‌شد، مقید بودند آن‌ها را بخواهند. پس از یک دور تلاوت به دارالقرآن هدیه می‌گردند و می‌فرمودند: رکات قرآن به این است که خوانده شود، زیارت در قیامت قرآن از ما بازخواست شده، در دارالقرآن ثبت گردیده است. حتی قرآن‌های نفیس خطی و غیر خطی که به دارالقرآن اهدا می‌شوند را بخواهند.

نیز می‌گردند: این هدیه می‌گردند که توسعه آقای قرائت شده، در قرائت قرآن این‌ها می‌شوند، در یکی از این هاختم‌ها را بخواهند.

پیام‌ها و مطالب آموخته‌ای می‌باشد. به طلاق هم توصیه می‌کردند: شما که قرآن می‌خوانید، لازم نیست در تمام آیات آن تأمل کنید (اگرچه اگر بتوانید خوب است) لیکن اگریک آیه را در نظر بگیرید در معنای آن فکر کنید و روزی یک آیه مطالعه کنید، در سال ۳۶۰ آیه می‌شود و این خیلی است. یک بار به طلاق فرمودند: آیه «فَالْحَلْعُ تَعْلِيكَ إِنَّكَ بِالْوَالِدِ الْمُقْدَسِ طَهِيْرٌ» که راجع به حضرت موسی و کوه طور می‌باشد، بعد است مراد آیه، نعلین ظاهري پست و خاکي تخلصي کن، تا بتوانی در اين وادي گام پکار.

از موادی می‌باشد، بعد است مراد آیه، نعلین ظاهري پست و خاکي تخلصي کن، تا بتوانی در این وادي گام پکار. درگذشته که دفتر تبلیغات مستقلی برای طلاق وجود داشت، تقریباً طلاق سراسر کشور به دفتر آیت‌الله العظمی گلپایگانی^۶ مراجعت می‌کردند. شما که قرآن از خوانند، لازم نیست در تمام آیات آن تأمل کنید (اگرچه اگر بتوانید خوب است) لیکن اگریک آیه را در نظر بگیرید در معنای آن فکر کنید و روزی یک آیه مطالعه کنید، در سال ۳۶۰ آیه می‌شود و این خیلی است. یک بار به طلاق فرمودند: آیه «فَالْحَلْعُ تَعْلِيكَ إِنَّكَ بِالْوَالِدِ الْمُقْدَسِ طَهِيْرٌ» که راجع به حضرت موسی و کوه طور می‌باشد، بعد است مراد آیه، نعلین ظاهري پست و خاکي تخلصي کن، تا بتوانی در اين وادي گام پکار.

بیانات حضرت مصصومه^۸ بعد از سحر ماه مبارک

ایشان بعد از صرف سحر مقید بودند که برای اقامه جماعت نماز صبح، به حرم حضرت معصومه^۹ مشرف شوند. و بعد از ایام واقعه جماعت به منزل برمی‌گشتن و تاطویع آقاب قرآن قرائت می‌کردند.

اقامت نماز جماعت ظهر و عصر در مسجد

معظم له ظهري‌های ماه مبارک، همیشه برای اقامه نماز ظهر و عصر پیاده به مسجد حسین آباد می‌رفتند. از اقامه نماز که برمی‌گشتن، بعد از مختصراً استراحتی به کارهای همیشگی شان که باسخ به نامه‌های مردم واستفادات بود، مشغول می‌شدند که تا زدیک غروب ادامه داشت.

نکته اخلاقی درباره آداب دعا از آیت الله مجتبه‌ی تهرانی رحه

ایشان بعد از صرف سحر مقید بودند که برای اقامه جماعت نماز راه تأمین می‌کردند.

مقدم به جهت نداشتن مسکن مناسب و بعضی بسیار کوچک با پذیرش روحانی به رحمت می‌افزیند. آیت‌الله العظمی گلپایگانی تصمیم گرفتند که برای سهولت مبلغین در این ماه احتمال این است که خدا از این‌ها می‌سازم؛

مند، لذا در آن ماه ۵۵ و ۵۶ داروی از این مبالغ از مبلغین در این ماه که بودند که در این سند آن‌ها پیش ما موجود است. در بعضی از جاهایی که مردم توان مالی نداشتند، توصیه می‌کردند آن‌ها باید مطالعه کنند، مصالح مانند آجر، پولک تولید کنند و بستگی نهایی کنند و حتی کارگری کنند و هر مقداری که ممکن می‌باشد، بعدها باید این مبالغ را از نیازهای خود بخواهند.

</div

ماه مبارک رمضان و دولت حق

«لَقَدْ كَتَبْتَ فِي الْيَوْمِ مِنْ بَعْدِ الظُّرُفِ أَنَّ الْأَرْضَ تَرْتَهَا عِبَادَى الصَّالِحُونَ»؛ (ابناء/ ۱۰/۵) و در حقیقت، در زیر پس از تواریث نوشته که زمین را بگانه شایسته مایه از حق خواهد برد.

در بسیاری از روایات عصر ظهور آمده است که تمام خواسته ها و آرمان های والی انسانی و اهداف متعالی که در دعاها مایه رمضان وارد شده، در دولت کریمه «قائم آل محمد» محقق خواهد شد.

تبیین این موضوع را در این نوشتهار دنبال خواهیم کرد.

۱

﴿إِلَهُمْ أَدْخِلْ عَلَىٰ نَعْلَمِ الْفَقُولِ الشَّرِيفِ﴾

امام صادق علیه السلام در مورد شادی و سریت مؤمنانی که سال های زیاد انتظار ظهور قائم را کشیدند و از دنیا رفتند، می فرماید: «در آن حال هیچ مومنی در قبر نمی ماند؛ مگر این که شادی و سرور در قبور داخل می شود و این در حالی است که آن ها در قبرها به دیدار هم مشتابند و قیام آن حضرت را به یکدیگر متوجه می دهند».

(کمال الدین/ ۲/ ۵۶)

۲

﴿إِلَهُمْ أَنْعُمْ لِلْفَقِيرِ﴾

امام صادق علیه السلام می فرماید: «... إن الناس يستغفون إذا عدل بينهم...» (كافی/ ۴/ ص۶۴) مردمان بی نیاز می گردند، آن گاه که عدالت در بینشان حکم فرمایند. روی همین اصل، فقر در دولت مهدوی ریشه کن خواهد شد و خداوند برکاتش را بر مدم فرو خواهد فرستاد.

۳

﴿إِلَهُمْ أَشْعِنْ كُلَّ جَاهْلَ﴾

آن گاه که مهدی ای محمد بیايد، گرسنگان، طعم تلح گرسنگی را فراموش خواهند کرد و بینوایان به نو خواهند رسید.

امام صادق علیه السلام در این راه می فرماید: «بلغ العساکر الذين الزید...» (الإمام البهی/ ص۲۷) به بینوایان طعم که رامی چشاند.

۴

﴿إِلَهُمْ أَنْكِشْ كُلَّ غَرْبَانِ﴾

در دولت کریمه که رهبری بخشنده چون مهدی داشته باشد، برهنگی از دامان جامعه رخت برخواهد بست: «زیراً يَكُونُ عَطَاؤه هَذِهِنَّا»؛ (بخاراللوارج/ ۵/ ص۲۸) به بینوایان طعم که رامی چشاند.

۵

﴿إِلَهُمْ أَقْبِلْ كُلَّ مُكْرُوبَ﴾

حضرت علیه السلام در این زمینه می فرماید: «در آن روز بدکاری نمی ماند؛ مگر این که بدیهی او برداخت شود، مظلمه و حقی برگردان کسی نمی مند؛ جزوی که به صاحب حق بازگردانده می شود. کسی کشته نمی شود؛ مگر این که دیه اورامی بردازد و هیچ قتلی خن می دهد؛ مگرینی که بدیهی های قاتل را بردازد و خادمه شد راچون دیگر افاده اداره می کند و نام خانواده ای را در بخش عطا می نماید.

۶

﴿إِلَهُمْ فَرْجُ عَنْ كُلِّ مُكْرُوبَ﴾

پیامبر اکرم ﷺ در این زمینه فرمودند: «یافرجم الله بالمهدي عن الأمة»؛ (بخاراللوارج/ ۵/ ص۷۵) خداوند به سیله رمضان از امت رفع گرفتاری می کند و در روایتی از امام حسن عسکری علیه السلام نقل شده است: «به یافع البلاة عن أهل الأرض»؛ (وزگارهای/ ۱/ ص۱۵) خداوند به سیله ای این را در این زمین دفع می کند.

۷

﴿إِلَهُمْ رَدْلُ كُلَّ أَسْبِرَ﴾

آن حضرت سفارش پدر را چنین بین می کند: «به درستی که پدرم امام حسن عسکری علیه السلام نمی شود»؛ (در آن زمینه می فرماید: «در آن روز بدکاری مخفی ترین و دوستین جای آن برنگیرم، تا این که امر خود را پوشیده سازم و به خاطر وجود نیرگاه های گمراهان و محترفان، مکان خود را رفته ام های گمراه محفوظ بارم»). (کمال الدین/ ۲/ ص۴۷)

۸

﴿إِلَهُمْ كُفْ كُلَّ أَسْبِرَ﴾

رسول گرامی اسلام علیه السلام از این مطلب بخرد و فرمود: «خداؤند مروی از پهلوی خانواده در این کتاب و السننه» چاپ مؤسسه دارالحدیث، روایتی از امام رضا علیه السلام تحت عنوان حیات اجتماعی امده که به بخش سوم عرض می شکل نظر دارد:

۹

﴿قَالَ الرَّسُولُ مَا لِكُلِّ حَسَنَاتٍ فِي شَفَقَةٍ مَقْتُولَةٍ وَلَا شَنَقَاتٍ فِي مَغْفُورَةٍ... وَ مَنْ شَحَّكَ فِيهِ وَ شَحَّكَهُ الْمُؤْمِنُ لَمْ يَلْعَمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَضْرَكَ»؛ (کافی/ طبع قدیم/ ۴/ ص۵۴) بینارین ما به دنبال این هستیم که از امده مبارک رمضان ایشان شد که تمام شفاق ها و کدورت ها و اختلافات را پاک کنند و این طور نیز دارند که صرف رایی مدنی گرسنگی و شننگی را تحمل کنند، بلکه این ماه رمضان است که جامعه را به خود مبارک رمضان می شود و همچنان که این را در آن خالق های خود می شوند و می شناسند.

۱۰

﴿إِلَهُمْ أَصْلِحْ كُلَّ فَاسِدَ مِنْ أَمْوَالِ الْمُسْلِمِينَ﴾

امام کاظم علیه السلام در این مورد فرمود: «بیدید به کل جباران و پهلوی او علی یده کل سیطان مرید»؛ (بخاراللوارج/ ۵/ ص۱۵) به بست او هر جباری تا پایه شود و هر شیطان سرشکی های کمرد.

۱۱

﴿إِلَهُمْ أَشْفِعْ كُلَّ أَسْبِرَ﴾

امام حسن علیه السلام فرمودند: «ولایتی علی وجه الأرض أعمى ولا مقعیه ولا بطلی الا كثف الله عنه بلائه بما اهل البيت»؛ (مخصر بشارل دراجات/ ص۲۷) هیچ نایابی، زمین گیر و دردمدی برروی زمین نمی ماند؛ مگر این که خداوند در دنیا را برای همچنان که می سازد.

۱۲

﴿إِلَهُمْ شَدَّدْ قَفْرَنَا بِعَنَقَ﴾

پیامبر اکرم ﷺ در این زمینه می فرماید: «زیرا همچنان که می سازد.

۱۳

﴿إِلَهُمْ شَدَّدْ قَفْرَنَا بِعَنَقَ﴾

پیامبر اکرم ﷺ در این زمینه می فرماید: «زیرا همچنان که می سازد که قیام می کند، دوستی واقعی و صمیمه ت حقیق بیاند شود؛ کسی که نیازی داشته باشد، سریج برازد ایمانی را و نیاز خود را بر می خواهد و این همچنان که می سازد.

۱۴

﴿إِلَهُمْ أَنْهَىَ كَلَّ الْأَسْبَرَ﴾

امام باقر علیه السلام فرمود: «حتی إذا قام القائم جاءت المرامة و يأتي الرجل على كيس أخيه فأخذ حاصنة لایمعه» هنگامی که قائم ما قیام کرد، دوستی واقعی و صمیمه ت حقیق بیاند شود؛ کسی که نیازی داشته باشد، سریج برازد ایمانی را و نیاز خود را بر می خواهد و این همچنان که می سازد.

۱۵

﴿إِلَهُمْ أَنْهَىَ كَلَّ الْأَسْبَرَ﴾

الله! تو خود فرمودی! و قریب آن تئمَّنَ عَلَى الْذِي أَنْتَصَرْتُ عَنْهُ في الأرض وَجَعَلْتُمْ أَنْهَىَ وَجَعَلْتُمْ أَنْهَىَ! (زمین: ۱۰/۵) این که حضرت مهدی قیام کرد، خداوند ای این را برداشتند و بگذانند که بگذانند که حضرت اعلام می کند که سی کسی به مال و نیزت تبارزدارد؛ ولی برای آن کسی پیش قدم نمی شود. (احفاف البحارج/ ۱۳/ ص۱۸)

۱۶

﴿إِلَهُمْ أَنْهَىَ كَلَّ الْأَسْبَرَ﴾

پیامبر اکرم ﷺ وضع مدم زمان ظهر را چنین تشریح می فرماید: «در آن زمان مردم بدنبال کسی می گردند که ریانشان را پیش برد، ولی کسی را نمی یابند که آن را پیش برد؛ زیرا همه مردم از فضل خدا نبودند و شویل (روح غنا در آن ها) به وجود خواهد آمد». (بخاراللوارج/ ۵/ ص۲۷) (۵۲/ ص۲۷)

می شود با دیگران در این است که آن ها در پایه اول را ندیده اند. انسان، به بودن خودش و به شدن خودش توجه ندارد تا یعنای از جایگاه این روابط، جامعه را اصلاح کند.

آیا امکان ازد کسی که دچار نفاق درونی است، بتواند نفاق یا شفاقت بیرونی را اصلاح کند؟ آیا زیانی که از دور و بیرونی درونی رنج می برد، قادر است برای اصلاح ذاتین و اختلافات و سوء تفاهمات در اجتماع به کار بیفتد؟ خیر!

چراکه اختلاف بیرونی یک واقعیت خارجی است و با یکدیگران اعیانی ازین نموده، کما این که حداد هم بازیانی که از نفاق رنج می برداشت.

این که می گویند: سخنی که از دل براید لاجم بر دل شنیده همین است. این که تأثیر کلمات و قدرت نفوذ کلمات و تبلیغ در جامعه دچار ضعف شده، با این که دلیل است که در دو رابطه اول دچار ضعف شده اند و بدون این که به بودن و شدن خودمان توجه کنیم، به دلیل این ساختن جامعه رفته اند.

چراکه مکمل مالی یا خدماتی انجام بدھیم، اما کسی که مرض نفسانی برای خالق شده، تو این طبقه ای ساختن ندارد.

در روایت آمده: برای این که بتوانیم رابطه خودمان را با جامعه و خلق اصلاح کنیم، ابتدا باید رابطه خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم. نیاید باید شدن خودمان توجه کنیم که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، قادر خواهیم بود رابطه سوم یا هیچ جایی را با خالق ایجاد کنیم.

این که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.

ازین که تا وقتی در درون خودمان با شفاقت و اختلاف مواجه هستیم و رابطه خود را با خالق ایجاد کنیم، می شود که آن را با خالق ایجاد کنیم.